

LES LLIÇONS DE LA NATURA
I LES RELACIONS HUMANESDavid Bueno
i TorrensProfessor i investigador de genètica
de la Universitat de Barcelona

Ecologia laboral

Avui he canviat els meus costums. Generalment començo a escriure l'article a les 6 del matí, tan bon punt arribo al meu laboratori. Ara, en canvi, són quasi les 12 de la nit, i no sóc pas a Barcelona, sinó a Manchester. Ens hi hem reunit uns quants col·legues de diferents països que compartim interessos en un camp concret de la recerca biomèdica: dos anglesos, un pakistanès afincat a Anglaterra, un espanyol, un txec i un català, el qui signa aquest article. La nostra intenció és coordinar-nos i planejar estratègies comunes que ens afavoreixin a tots, obtenir els millors resultats sense malbaratar esforços, aconseguir el màxim finançament possible per a la nostra recerca i mantenir un bon lloc al competitiu món de la ciència.

BEN MIRAT, EN EL PROPÓSIT D'AQUESTA TROBADA no hem inventat res de nou. L'únic que hem fet ha estat aplicar el funcionament bàsic de qualsevol ecosistema per aconseguir que la selecció natural ens sigui favorable. Com he defensat en més d'una ocasió, la natura ens ofereix moltes lliçons que podem aplicar a les relacions humanes.

SIMPLICANT, UN ECOSISTEMA ESTÀ format per una àrea física i un clima concrets, el conjunt d'éssers vius que l'habituen i les múltiples relacions que s'estableixen entre aquests elements. Perquè un ecosistema funcioni cal que hi hagi un flux constant d'energia circulant entre les diverses espècies, de manera que totes es nodreixin i serveixin d'aliment a altres. Dins d'un ecosistema cada espècie pot ocupar diversos llocs on desenvolupar la seva activitat i on relacionar-se amb altres espècies, diferents àmbits que constitueixen l'anomenat nínxol ecològic de l'espècie, i que depenen del seu tipus de vida, alimentació i especialització biològica.

EN TEORIA, SI NO HI HAGUÉS DESEQUILIBRIS LES relacions dins un ecosistema es mantindrien inalterades. Però això no passa mai. La vida té el seu origen precisament en desequilibris fisicoquímics. Cada cop que canvia alguna cosa, com per exemple el clima, o quan arriba una espècie nova, les relacions també canvien, i la selecció natural s'encarrega de determinar si cap de les espècies ha de desaparèixer, si ha de restringir el nínxol que ocupa o bé si el pot ampliar. Per poder-se adaptar cal que els organismes mantinguin una certa capacitat d'evolució i adaptació, continguda dins el seu genoma.

LES RELACIONS LABORALS SEGUEIXEN UNES pautes sem-

JAUME BATLLE

“Perquè una economia sigui saludable cal que els seus recursos, el capital, no s'estanquin, sinó que vagin fluint constantment d'unes mans a les altres, com fa el flux d'energia en els ecosistemes naturals”

blants. Si cap dels amables lectors d'aquest article té pensat obrir un negoci o està il·lusionat a mantenir o millorar el que ja té, i això inclou també tot-hom qui treballa per compte d'un altre, atès que el seu negoci és trobar, mantenir i millorar una feina que el recompensi econòmicament i personal, potser trobaria útil llegir un tractat sobre ecologia i selecció natural. Quan hom inicia un negoci o entra dins el món laboral es converteix en una espècie nova que competeix amb les que ja hi ha per un mateix mercat on integrar el seu flux d'energia, és a dir, on obtenir les recompenses esmentades i al qual recompensar amb la seva feina. I perquè la selecció natural no l'elimini, caldrà que ajusti el seu flux al del mercat, i que trobi el lloc de l'ecosistema econòmic on millor pugui utilitzar els seus recursos, coneixements i ambicions. És a dir, cal que trobi el seu nínxol econòmic.

VULL PUNTUALITZAR QUE EN BIOLOGIA LA PARAULA *competència* no implica posar parany als competidors, ni fer joc brut per tal d'eliminar-los, sinó únicament aconseguir la millor adaptació individual a unes condicions concretes. Els humans n'hauríem de prendre bona nota; de ben segur que ens estalviaríem els aspectes negatius d'una economia de mercat desenfrenada.

COM ELS ECOSISTEMES NATURALS, els econòmics tampoc són estables. Per evitar l'extinció, en els ecosistemes naturals els organismes vius busquen constantment el millor equilibri entre l'energia utilitzada i l'especialització necessària dins el seu nínxol ecològic. Si per mantenir-s'hi els cal esmerçar més energia de la disponible, la selecció natural els elimina. I si per mantenir una despesa energètica raonable els cal ocupar un nínxol massa ampli, el més probable és que trobin espècies més ben adaptades als diversos aspectes del seu nínxol, i la selecció natural també els podria eliminar.

AIXÒ TAMBÉ ÉS SEMBLANT AL QUE PASSA AL MÓN laboral i empresarial, on per evitar l'extinció (perdre el negoci o no trobar feina) cal mantenir un bon equilibri entre l'energia esmerçada i l'especialització, i conservar la capacitat de canvi (evolució) i adaptació, basada en la capacitat i la voluntat d'aprendre i innovar. I perquè una economia sigui saludable cal que els seus recursos, el capital, no s'estanquin, sinó que vagin fluint constantment d'unes mans a les altres, com fa el flux d'energia en els ecosistemes naturals. I perquè sigui sostenible cal evitar utilitzar més recursos dels disponibles.

VOLTA D'HORITZÓ

Sudan, on el món s'estripa

J.J. Navarro
Arisa

Gairebé sempre hi ha al món algun conflicte o alguna tragèdia col·lectiva que s'esdevenen enmig de la ignorància, el desinterès i la indifferència de la resta del planeta. Això no és per casualitat. Els llocs on el món i la condició humana s'estripen en silenci són indrets remots, pobres, sense cap recurs natural cobejat pels seus veïns i fora de les prioritats de les grans potències. El lloc més emblemàtic d'aquesta situació és ara l'extensa regió de Darfur, que ocupa el terç occidental del Sudan i marca més o menys la frontera entre els territoris poblats per àrabs musulmans i les zones on fins ara era majoritària la població de raça negra, procedent de tribus locals i generalment animista o més o menys cristianitzada. Tragèdies d'aquesta mena –ignorades o negligides per l'atenció internacional– ja havien passat a llocs com el Timor Oriental, Rwanda o (amb altres nivells de crueltat) a Bòsnia o la regió de Kosovo, a l'antiga Iugoslàvia. El mecanisme és gairebé sempre el mateix: el conflicte esclata, la violència creix i només esdevé notícia mundial quan la magnitud de la tragèdia i el nombre de morts són aclaparadors. A la regió de Darfur, els testimonis més optimistes parlen de 200.000 morts i més d'un milió de refugiats, però el veritable recompte de cosos pot ser molt més gran. El conflicte va cobrar virulència ara fa tres anys, al mateix temps que l'inici de l'ocupació de l'Iraq. No es pot ni comparar l'atenció rebuda per ambdós afers. Si de cas, els estrips planetaris com el conflicte de Darfur han d'esperar alguna revelació mediàtica especialment colpidora, o potser un nombre de víctimes tan gran que es faci impossible d'ignorar. Mentrestant, la tasca d'ajut és en mans d'unes quantes ONGs o del testimoni d'algun reporter esforçat.

LES PARETS MESTRES DE L'ÀNIMA

Teresa Pàmies

Escriptora

Societat esquerdada

Un dels experts municipals designat per indagar les causes de les esquerdes als pisos del Turó de la Peira descartà l'aluminosi com a factor determinant i s'empescà una curiosa metàfora que exclou la responsabilitat de les constructores. El pèrit atribuï el desastre a la fatiga de les parets mestres d'uns habitatges concebuts per a famílies

humils que no disposaven dels mobles d'ara ni dels electrodomèstics, ni dels llibres. A mesura que millorava la seva qualitat de vida omplien el pis d'objectes comprats a terminis, entre els quals llibres i enciclopèdies i “saben com pesen els llibres, oi?” insistí l'expert. El pes acumulat en anys de consumisme desmesurat reduí l'espai dis-

ponible i augmentà la pressió a les parets mestres, que un dia digueren: “Prou!” I aparegueren les esquerdes. Al principi les van tapar amb ciment però calgué apuntalar el sostre per evitar l'esfondrada del conjunt o ajornar-la, amb procediments d'alta tecnologia que n'encarien el cost. La qualitat de vida de l'estadant se'n ressentí i li es-

berlà l'ànim i, com la paret mestra de la metàfora digué: “Prou!” i creà el problema amb una administració desbordada. La metàfora podria aplicar-se al dia a dia d'una societat deteriorada per un estil de vida que no pot assumir ni econòmicament ni anímicament. El neguit, el desfici i les dèries insatisfetes li clivellen les parets mes-

tres de l'ànima, que no s'apuntala ni amb bigues de ferro ni amb protocols, sinó amb la força interior que, en anys més difícils (1945-1960), trobà la generació de Pere Carbonell Fita i la seva esposa Isabel, lluminosa i reconfortant experiència familiar evocada, sense escarafalls, en el seu llibre titulat: *Obrint camins a l'esperança*.